Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

Natuurreservaten Zuiderkempen

Jaargang 3
driemaandelijks tijdschrift
november 1997 Nr. 3

Voor de gebruiksvriendelijkheid is de opmaak licht gewijzigd.

Uit de Reservaten.

De Langdonken

De laatste maanden werd er hard gewerkt in de Langdonken. De terreinarbeiders van Natuurreservaten waren druk in de weer om het jaarlijkse maaischema afgewerkt te krijgen. En het lukte aardig : zowel de open heidepercelen als de natte hooilanden kregen een maaibeurt. Hier en daar werden ook weer enkele stukjes ontgind. Zo werden stronken verwijderd en werd het ven weer een stukje verder open gekapt.
De werkdagen voor vrijwilligers kenden een wisselend succes. Er werden stronken uitgetrokken en vlak bij de Spaanse Ruiterpercelen werd er geplagd. Tenslotte leverde de Gemeente Herselt puik werk. Ze verwijderde enkele uiterst vervelende en stilaan zeer grote plag- en maaiselhopen. Bovendien zijn de gemeentearbeiders Jos en Jet aan hun jaarlijks winterwerk in het reservaat begonnen. Enorm bedankt. Gemeente Herselt!
In de Hoge Langdonken verzorgen enkele boerenpaarden de nabegrazing van onze hooilanden. Op enkele kleine percelen wordt met schapen nabegraasd. Bedankt aan de eigenaars van de dieren.
Vanuit de Appeltuin (Freinetschool in Leuven) krijgen we jaarlijks kinderen op bezoek in de Langdonken. Al twee klassen bezochten in september het reservaat. Leuk was ook het bezoek van een klas uit de Vrije Lagere School Ourodenberg.
We wandelden, ploeterden in de modder, werkten, vertelden, lachten, bakten worstjes, plagden, bewonderden, waren verwonderd, picknickten, werkten met een tir-fort, ... we zagen een buizerd, een havik, een kikker, zonnedauw, een salamander, water met vis erin, twee reigers, een geelgerande watertor, een zwarte specht, een kerkuilennestkast, een haas, heidekartelblad, sporen van reeën, stekelbaarsjes. het skelet van een konijn, een dode houtduif, ... en nog veel meer! En dat allemaal op één dag ! Heerlijk was dat!...

JNM

Een ganse week hebben 12 JNM'mers gezwoegd in het Goor. In samenwerking met de werkploeg is er gemaaid , het maaisel afgevoerd, gekapt, gezaagd, van de natuur genoten en veel plezier beleefd. Geslapen werd er op de ruime schelft van Dirk Bolsens en Nicole Stas die blijkbaar uitzonderlijke lekkere soep koken.
Een flinke steun was dit bij het beheer van het Goor en een stevige riem onder ons hart.

De Roost en Craeywinckel

of vele stootkarren maken het werk licht.
We hadden het reeds aangekondigd. Op 25 oktober zouden we het werkjaar in de Roost afsluiten met een grootse natuurwerkdag waaraan iedereen kon meedoen. Alles was mooi gepland. Vooraf had de terreinploeg ongeveer 2 hectare gras gemaaid en geregeld. Het werkgerief was ter plaatse en aan de soep en de broodjes werd volop gekookt en gesmeerd.
Uit het frisse ochtendgloren kwamen de vrijwilligers opdagen. Vrouwen en kinderen en mannen grepen naar de riek, de gritsel en de stootkar en al keuvelend en lachend werd het gras op- en afgeladen. De hooimijt werd almaar hoger en de grote wei was meer dan half opgekuist voor het middag was. De gemoedelijke sfeer die in de Roost hing, deed de ouderen terugdenken aan de tijd dat deze beemden nog met de zeis gemaaid werden; ook toen hadden ze diezelfde harmonie tussen mens en natuur gevoeld.
Na het eten ging het werk zo mogelijk nog vlotter;
want de broodjes, de soep en de koffiekoeken hadden ons voortreffelijk gesmaakt. Vrij snel was ook het

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.
gras op de parking en de wei erachter bijeen. En tot slot kregen de pannenkoekenwei en de bermen langs de wandelwegen nog een opkuisbeurt.
We hadden nog wat tijd over om eens rustig langs het moeras te wandelen. En iedereen die de elzen zo vredig met hun voeten in het water zag staan, tussen de waterviolier, was het roerend eens: 'de Roost is nog een mooi stukje natuur dat op ons mag rekenen'
De pechvogels die om één of andere reden deze mooie belevenis hebben gemist, kunnen misschien uitkijken naar de beheerswerken die op de Craeywinckel nog moeten gebeuren. Eén van de volgende dagen wordt er gemaaid en dan hebben we ook daar weer volk nodig om het maaisel af te voeren.

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

De Netevallei Schaapwees

In steeds meer natuurgebieden wordt begrazing als beheersvorm geïntroduceerd.
Galloways, aberdeens, shetlandpony's of heideschapen worden ingezet om het beheerswerk te verlichten en dichter bij de natuurlijke processen te laten aanleunen.
Daar waar een maaibalk het gras overal even kort maait, zorgen grazende dieren voor meer afwisseling. Ook zou door begrazing de vervilting van de bodemlaag worden voorkomen.
De echte voordelen van begrazing worden pas duidelijk als je een grote, aaneengesloten brok natuurgebied kunt laten begrazen. De dieren gaan dan zelf bepalen waar ze de vegetatie kort houden en waar ruigtekruiden de kans zulten krijgen. Het landschap zal minder strak en rechtlijnig worden want dieren houden zich niet aan perceelsgrenzen. Zover zijn we echter nog niet. In het Schaapwees beheren we verschillende kleinere hooilanden en werd er gekozen voor begrazing met schapen en dit in een verplaatsbare afsluiting met schrikdraad.
Midden oktober werden er drie schapen overgebracht naar het Schaapwees en sindsdien zijn zij druk bezig onze hooilanden na te begrazen. Als de weersomstandigheden het toelaten zullen ze enkele maanden in het natuurgebied rondtrekken.

Het Goor

In een vorig nummer van dit blad spraken we over de aanleg van een brug in het Goor. Daarover zouden dan gemakkelijk met een tractor aan- en afgereden kunnen worden. Voorlopig zien we hiervan af. Het plan is niet afgeblazen, maar gaat voorlopig wel de koelkast in.
Maar dat hoeft de pret beslist niet te drukken : met een motoculteur plus aanhangwagen kan ook heel wat nuttig werk verricht worden. En, die combinatie hebben wij in de schuur staan, zij het dan vooral ter beschikking van de terreinploeg. Met een motoculteur kan je gemakkelijk het Goor in, en - minstens even belangrijk - er ook terug uit. Dit laatste is met een tractor niet zo voor de hand liggend, terwijl een motoculteur op een vierkante meter kan draaien en zo terug naar buiten rijden.

De Steenkensbeek

In de Steenkensbeek loopt alles rustig : een omwonende houdt het gras kort met zijn dieren en op korte termijn is dat eigenlijk het enige wat er moet gebeuren. We hebben wel plannen om onze canadapopulieren te kappen. Wat er dan na die canadabossen moet komen, is nog niet beslist. Er is de mogelijkheid van een evolutie naar een eiken-berkenbos, met minimale beplantingsactiviteiten. Dat betekent: laten opschieten wat er uit de grond komt, en dan de ongewenste soorten (o.a. Amerikaanse vogelkers) wegkappen.

Een omzetting naar extensief weidebeheer is misschien ook zinvol. Door te kiezen voor spontane bosontwikkeling sparen we echter wel veel werk uit.

Z.I.B.

U weet het ongetwijfeld al, beste lezer. Momenteel loopt bij Natuurreservaten de fondsenwervingsactie "Zaad in het bakje '97". Deze campagne moet enkele belangrijke aankopen in 18 topreservaten in Vlaanderen mogelijk maken. Natuur aankopen kost immers veel geld, en dat geld komt niet allemaal van subsidies. Natuurreservaten vzw moet voor elke aankoop een flinke som ophoesten. De jaarlijkse actie 'Zaad in het bakje' zorgt voor een flink deel van die som. Ook Afdeling Zuiderkempen heeft zo'n topreservaat binnen zijn grenzen. Onze eigenste Langdonken heeft heel wat uiterste zeldzaamheden, met de Spaanse ruiter op kop, te bieden.
Vanuit de Zuiderkempen vertrekken regelmatig stortingen naar Natuurreservaten vzw. Mensen die zo de natuur in onze regio vooruit helpen verdienen een warm dank je wel. Toch durven we nu weer een oproep doen, beste lezer, om ook vanuit onze afdeling een meer dan bescheiden bijdrage aan deze actie te leveren. Uw giften voor ZIB '97 op rekeningnummer 293-0212075-88 van Natuurreservaten vzw. Als u dan nog projectnummer 707 vermeldt, gaat het geld integraal naar aankopen in de Langdonken. Giften van 1000 fr. en meer mag u aftrekken van de belastingen.
Na het afsluiten van de actie vertellen we in een volgend nummer hoeveel vierkante meters Langdonken weer definitief veilig gesteld werden. Milde schenker, U bent meer dan van harte bedankt.

Jaarlijkse Eetdag.

Waar wist je al, wanneer en hoe en wat echter nog niet. Welnu, op zondag 7 december is het zover. Vanaf half twaalf kan je weer aanschuiven voor een overheerlijk superlekker eetmaal in de Parochiezaal van Blauberg. Onze kok van dienst Jan Vermeulen bereidt voor ons een ..... Inschrijven is wel de boodschap. Op bijgevoegd formulier vind je alles wat je moet weten. Jij zet de juiste naam, de juiste

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

aantallen op de juiste plaats. Bezorg het briefje of telefoneer. Wij zorgen voor de rest. Door je buikje dik en rond te eten, zorg jij voor meer natuur in de Zuiderkempen. Knap toch !

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

Van de Milieuraden.

LAAKDAL
In de milieuraad van 24 september j.l. kregen we een kort verslag omtrent de vergadering van de opvolgingscommissie: Laak - Tessenderlo Chemie. Volgens TC zou een verdere zuivering van het lozingswater financieel onhaalbaar zijn. Het door VLAREM opgelegde wetenschappelijk onderzoek naar technieken om het zoutgehalte in het afvalwater te reduceren, wordt verder gezet De fabrieksdirectie, die vroeger stelde dat men van de Laak en de oevers dan maar een zout of brakwaterbiotoop moest maken, zou nu stilaan ook het absurde van dit idee inzien.
De milieuraad wees op het feit dat de Grote Laak ondertussen weer half is dichtgeslibd en dat er voor deze ruiming wél geld op tafel zal moeten komen. Voorlopig blijft TC de kosten en de lasten maar doorschuiven naar de gemeenschap.
Een ander belangrijk punt op de agenda was de aanvraag tot uitbreiding van AMOCO. Deze 'chemiereus' zou dan zo dicht bij het dorp Eindhout komen dat de inwoners zich nog meer bedreigd voelen. Vooral de angst voor benzeenuitstoot kwam uit de bezwaarschriften naar voor. Deze angst wordt nog verstrekt door het uitzicht op de hoge distillatietorens die permanent dreigend boven het dorpsbeeld uitsteken.

Herselt
De werking van de Herseltse milieuraad lijkt wat uitgeblust. Mogelijk werkt het uitblijven van realisaties op het terrein en de geringe belangstelling van het gemeentebestuur voor het thema milieu en natuurbehoud verlammend. Of hebben we maar te maken met een tijdelijke inzinking ? Afwachten maar.

Hulshout
In de Milieuraad van Hulshout moeten er op korte termijn toch wat nagels met koppen geslagen worden. Tot nu toe is er inderdaad nog niet veel gerealiseerd, onder andere ook omdat er weinig 'actieve' voorstellen binnenkomen. Enige waakzaamheid lijkt geboden, om niet te degraderen tot een groepje dat zich beperkt tot akte nemen van alle brochures die naar de gemeente opgestuurd worden. Maar, er lijkt kentering in zicht, tenminste wat de animositeit van de vergaderingen betreft : de relatieve stilte betekent immers niet dat iedereen gelukkig is met de stand van zaken. De verhoopte positieve kentering in de Hulshoutse aanpak is er nog niet gekomen, en daar moet dus aan gewerkt worden.

Het GNOP

Hulshout
Wat het GNOP betreft, begint enig ongeduld op te duiken in de harten van iedereen die het goed meent met de idee van natuurontwikkeling. Tot nu toe zijn er nog slechts marginale realisaties te vermelden (nestkastjes), terwijl de projecten met echte impact nauwelijks aangeraakt worden. Het dynamisme van de gemeente om hier echt actief op te treden laat te wensen over. We hebben actieve leden in de begeleidingscommissie, zodat we daar de zaak zullen proberen bij te sturen.
Herselt
Over Herselt kunnen we heel kort zijn, niettegenstaande een vraag van de milieuraad is de begeleidingscommissie niet meer samengeroepen sinds het gemeentelijk natuurontwikkelingsplan klaar was. Plannen maken is blijkbaar veel gemakkelijker dan ze

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

uitvoeren.

Westerlo en Laakdal
Geen nieuws goed nieuws zullen we maar schrijven. Ook hier geen grootse realisaties in het kader van het GNOP.

Spa of Sap

We schuimden heel Haspengouw af op zoek naar hoogstamboomgaarden. Boomgaarden vonden we wel, helaas is de appeloogst dit jaar door de late lentevorst zo goed als volledig mislukt. Geen appelen, geen appelsap. Met spijt in het hart kunnen we dit Jaar geen hoog-waardig biologisch hoogstamappelsap aanbieden. Spijtig natuurlijk.
Enerzijds kon U volop genieten van ons heerlijk sap, anderzijds konden we een centje vergaren voor aankopen van natuurgebied in de Zuiderkempen. In 1997 hielden we 25.000 fr. over aan onze sapactie. Hiermee kochten we vierduizend vierkante meters natuurgebied.
Uiteraard blijf uw leeggoed, beste sapdrinker, zijn waarde behouden en hopen we volgend jaar weer volop ons overheerlijk sap te serveren.

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

Kalender.

Onze redactie ging al eens in de fout. Ons tijdschrift verscheen af en toe te laat ... de aangekondigde wandeling was weer maar eens voorbij ... Maar niet getreurd, we hebben er wat op gevonden. Johnny Ceunen stelde een min of meer volledige wandel- en werkkalender voor het ganse jaar '98 samen. Lichte aanvullingen kunnen we in de loop van het jaar nog doen, maar met deze kalender komt u al een eind ver indien U de kalender uiteraard op tijd ontvangt. Bedankt Johnny !

Een andere Kalender

Van kalenders gesproken. Natuurreservaten vzw maakte voor het eerst eigen kalenders. Het is een moderne kalender in vierkleurendruk met voor elke maand een ronduit schitterende kleurenfoto van de internationaal vermaarde natuurfotograaf Misjel Decleer. Voor in je woonkamer, op je werktafel, op kantoor of in de klas. Voortaan vergezelt Natuurreservaten je elke dag. Afdeling zuiderkempen verkoopt deze kalenders. De opbrengst komt volledig ten goede aan onze reservaten in de zuiderkempen. Een kalender kost 250 fr.
Bel vandaag nog een van de bestuursleden en je wordt op je wenken bediend.

Algemene Vergadering

Ieder jaar houdt elke afdeling van Natuurreservaten vzw een Algemene Vergadering. Op die vergadering overlopen we de werking van het afgelopen jaar, evalueren ze en leggen de krachtlijnen voor het volgende werkjaar vast. En alhoewel 'Algemene Vergadering' nogal plechtig klinkt, proberen wij er telkens een zinvolle, gezellige samenkomst van te maken. Dit jaar kozen we voor een 'Algemene-Ontbijt-Wandel-Vergadering'.
Onze algemene vergadering gaat door op Zondag 18 januari 1998 om 9 u 's morgens in het hotel Heidehof te Westmeerbeek.
Natuurlijk mag iedereen zijn vrouw, vriendin, man. vriend, kinderen, vader, moeder meebrengen.
De agenda:
Ontbijt
Algemene Vergadering
Wandeling van een goed uurtje ...
Afsluiting om 5 voor 12.
Ieder lid van Natuurreservaten dat woont in de Zuiderkempen is van harte welkom. Als u komt, graag een telefoontje naar Staf Aerts (013/772278), kwestie van het juiste aantal broodjes

Paddestoelenwandeling

Ondanks het feit dat de zwammen na de insecten de meest voorkomende soort op aarde zijn, blijven paddestoelen een mysterieuze verschijning voor de mens. Om een gedeelte van het mysterie te ontsluieren trokken op 19 oktober een dertigtal geïnteresseerden de bossen van het Schaapwees in.
De regen van de voorbije dagen had ervoor gezorgd dat er aan paddestoelen geen gebrek was en met de deskundige uitleg van Louis Verellen, onze paddestoelengids, voelden wij ons na de wandeling allemaal halve paddestoelenkenners.
Zo vernamen wij dat het elfenbankje en het fopelfenbankje bovenaan op elkaar gelijken maar het elfenbankje onderaan huisjes heeft en het fopelfenbankje plaatjes, het vel van de hoed van de russula's afpelbaar is, de rode zwavelkop bitter smaakt, de wollige popelzwam vrijwel enkel voorkomt op het snijvlak van afgezaagde populieren, dat het hoedje van de botercollybia

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

aanvoelt als boter en de spekzwoerdzwam eruit ziet en aanvoelt als een ... spekzwoerd. Volgende soorten werden aangetroffen en besproken:
Aardappelbovist, Geschubde inktzwam. Platte tonderzwam, Vezelkop, Berkenzwam, Geweizwam.Porceleinzwam, Vliegenzwam, Botercollybia, Gewone zwavelkop, Reuzenzwam, Wit oorzwammetje, Eikelbladzwam, Helmmycena, Rode zwavelkop, Witsteelfranjehoed, Elfenbankje. Hertezwam, Roodbruine trechterzwam, Witte tandzwam, Elfenschermpje, Honingzwam, Roodporie houtzwam, Wollige popelzwam, Fopelfenbankje, Moederkoren, Spekzwoerdzwam, Zwarte knoopzwam. Fopzwam, Nevel-zwam, Taaisteelmycena, Zwarte trilzwam, Geelwitte russula, Paarse knoopzwam, Tonderzwam, Zwerminktzwam.

HERFSTBLADEREN

Bevrijd door de wind
rollend over het pad;
speels als een kind
dat geen tijd heeft gehad.
Samen onder een heg
verlaten ze de lucht
een heel eindje weg
van de boom die nog zucht:
"leder blaadje had zijn gezicht;
en de laatsten, die doofden het licht".

Vic

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

Eland ?

In ons septembernummer meldden onze vogelringers van dienst hun merkwaardige vondsten in allerhande nestbakken, als daar zijn mandarijneenden, nijlgansen, carolina-eenden, canadaganzen, halsbandparkieten, ...
Wat we de afgelopen maanden in en rond de Langdonken zagen ronddartelen, mogen we op zijn zachtst gezegd toch wel als zeer merkwaardig beschouwen : een groot hertachtig dier. Regelmatig stond het te grazen tussen de koeien. De schrikdraadafsluiting was geen enkele probleem, het beest sprong erover zoals Sergeï Bubka over drie meter gaat met zijn polsstok.
De cruciale vraag : welk dier voelt zich hier zo thuis ? Lange tijd werd er gesproken over 'dien eland'. En inderdaad, daar had hij iets van weg. Die 'hij' werd spoedig een 'zij', want op zekere dag werd het dier vergezeld door twee kleintjes. Het was en bleef een elandvrouwtje tot er toevallig een heuse bioloog een wandeling maakte in de Langdonken. Hij herkende in het dier zonder de minste twijfel een 'Indisch waterhert'. Een eland, ja, die zou met heel veel moeite misschien nog uit het hoge noorden tot in de Langdonken gesukkeld kunnen zijn, maar een Indisch waterhert ? Hoe het beest er kwam hebben we nooit geweten. Waar het momenteel naartoe is, weten we ook niet, want de laatste tijd wordt het niet meer gezien. Ook de kleintjes blijken zoek.
Misschien heeft een horde wolven toegeslagen ...

Horizontale maatregelen.

Het Decreet op Natuurbehoud werd begin oktober goedgekeurd door de Vlaamse Raad. In de media werd er ruime aandacht aan besteed, ook in het Natuurreservatennummer van november kan je uitgebreid met deze nieuwe visie op natuurbehoud kennis maken.
In dit artikeltje iets over het begrip "NATUUR". Natuur is door de eeuwen heen altijd beschouwd als het overschot, het onnuttige, hetgeen dat nog moest ontgonnen worden. Ook in de rechtspraak was het steeds een gevecht om een waarde aan de natuur te toe te kennen.
In het decreet wordt nu gesteld dat de natuur, waar ze ook aanwezig is, moet beschermd worden. Ieder werk zal zo moeten uitgevoerd worden dat schade aan de natuur in de mate van het mogelijke vermeden wordt.
Dit zijn de horizontale maatregelen of maatregelen die overal, wat ook de planologische bestemming is gelden.
Deze bepalingen geven ons hoop dat op termijn het omgaan met de natuur sterk ten goede zal veranderen.

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.